

АМЦАБЗ

№ 1, 2018

Агъснытәи аҗаѡцәа Кремльтәи агъсаз аныхәаҕы

Инна Ҳаҗымҗа

Нанду лашта

Акәпеи

Акәпеи алақәа тархынхәуа ахықә иқәтәаны, ииасуаз ирыхәацшуан. Шьюукгы аееицакны иднарбон.

Нан Қәацә ақәара ахықәан анышәацшьлыхқәа кәаптеи-кәаптеины ахахаирахәа иҗиуан. Урт ирсахьахәырамыз акы ықамызт, айрыз, ахацшьа, аҗатыныжәга, адағь-мыдағьқәа. Исахьа змаз амзанрақәа. Иара даара дхаккалан ақынтә, имзанрақәагы рхағьқәа хәхәаза иқан. Лассы-лассы аахәаџцәа иҗаалон. Рцамҗазы, Нан Қәацә инарышьҗеиҳәон:

– Хцашан, уара, Ритцақа?

– Ритца абақоу, ҳа ҳабақоу! – инеиуазгы инацырхәон.

Зны хатқак дшааиуаз, илабашья наитцаргәан, даагылеит.

– Абар, уара, ҳара хтәы ахықоу! – игәы иахәан, ихҗарцагы ааириашеит.

Нан Қәацәгы даалашеит.

– Сымҗак умазар сҗахуп, ухацкы. Мап укыргы сгәы иалсуеит!

Нан Қәацә иеанааиргәгәа, ахатца инапы наигзан, иреиташәа иқаз ак атыхәа ианкны иаарылихит. Уи Акәпеи акәын. Уи иаразнак алагәқәа аанархәит. Иара иахьахәлаанза итәаны, ииасуаз ахәсахәыцқәа иреиғьыз-иреицәаз алнахуан. Уажәы ари злақта цьбараз ахатца ианахәарыз аздыр-уамызт.

– Ухаткы сцеит, ахазына ами! – ихәеит ахатца. Уи дандәықәлоз Акәпеи ишьҗахьқала имақа инавцеитеит. Дышцоз, Хәацшьазыхь агәы ааиџишахьан еицш, Мықә азиас аварағьы иҗыцуаз азыхь иныхиршәлеит. Акәпеи алақәа арцәгьеит, аха уи уафьы изгәамҗеит.

Азха

Ахмачыр зны зыжәра ицеит. Ускан Акәапеи азыхь иҗатәан, аеытәахны. Ахмачыр неит азха, аха иамбеит Акәапеи. Нас ахы зааршьшылан, азы зжәуеит хәа ишаҗыз, иҗахит. Убаскан зылақәа кыкза икылыпшны иахәапшуаз Акәапеи ахьзан, иацәхасуа иаатнагеит. Аоыҗагы азы иҗацсаз абыҗь өеижьқәа рықәтата.

Ахмачыр тәыуо иаакылсит аоны.

– Икалахзеи? – итааит, ихәапза итәаз Ачақәа, – Зежәымзар өажәа.

Еиманы ицеит Ачақәеи иарей.

Азха ацыхақәа ииатәкакараза ирызхауан. Урт азыхь аганқәа ирыкәыршан. Иҗацаза, агьама артон. Уи азы ацыха зыхь хәа иашьтан. Хәапшьазыхьаа азымтар хымтақәа, ус атара бзиа ирбон.

Акәапеи аезаны ицәытдыпшун. Ачақәа уи адыхәа ианкны иаацәытнагеит.

– Иууазеи? – ахәеит Ачаҕәә.

– Иҕалозеи азы амжәыр? Сара схәыцуеит! – ахәеит Акәәпеи.

– Иҕхашьарами? – ахәеит Ачаҕәә. – Азы иумыржәыр ҕалома изышуа?

– Изыҕамлои? – аҕартәәхәит Акәәпеи. Ахмачыр, иуқәнагоит хәә Ачаҕәә иавыҕшны иахәәпшуан.

– Зегь раҕхьаза усас азы иуржәыроуп. Хәаҕшьазыхьаа ус тасс ихамоуп.

Акәәпеи ааҕхашьан, хзаарҕәыла ҕанатцеит.

– Изтасуи? – итцааит Ахмачыр.

Азы ихықәтәалоуп Ачаҕәәи Ахмачыри зыхьла ихыхәхәо итәны.

– Хара хҕны шьхароуп, амҕа хара иқәу дааҕсоит. Угәанала, иаа-
ҕсо зегьы раҕхьаза дзыхәозеи?

– Аҕсшьара! – ахәеит Ахмачыр.

Акәәпеи ахы аацәытднаган, иаахықәтәалеит изырҕуа.

– Мап, азы дахәоит. Аха уара азы дшахәо дырны, дмыргәәҕккәа иутар ауп. Убри иахьзуп атас, – ахәеит Ачаҕәә.

– Избан, азы дзахәозеи, аҕсшьара акәымкәә?

– Азы ныҕәоит, иаанагоит ажәабжь ҕыцқәә. Ауаҕы ажәәан аҕынтә ажәабжь анизааиуа, деизхауеит. Игәы ҕыцза, дпыруа дҕа-
нацоит. Хара Хәаҕшьазыхьаа азыхь ажәабжьқәә ибзиазаны ихәхә-
уеит. Шеишықәсеи азыхьқәә рымаза ныҕәәхгоит, – ахәеит Ачаҕәә.

– Сара исахәзеи, нас уажәы азы ахьызжәыз?

– Ажәабжь умахаи! – иааччеит Ачаҕәә. Аха нас Ахмачыр ахы анапы нықәнашьит. – Умшәан, уара уажәнатәгьы иуахауеит, ҕсаба-
рала иумоуп. Уеизхар, уртқәә еиха еилыкка иубоит. Уажәы уаала-
ган Акәәпеи аашьтыхны, Хәаҕшьазыхьҕа ига. Аҕәантәи иааит, пату ақәтатәуп.

АҖСНЫТӘИ АЦАҖЦӘА КРЕМЛЬТӘИ АҖСАЗ АНЫХӘАҖЫ

Ашықәс җыц аламталазы, Москва, Кремльтәи Ахан аҗны имҗаҗысуаз Ихадоу аҗсаз иазку аныхәахь ааҗхьара рыман 12-җык Аҗснытәи аш-колхәыцқәа. Ахәыцқәа зегьы рыҗхыз хаа иалаз ари аныхәа ссир рзылаб-җабахеит аҗараҗы ибзианы зхы аазырҗшыз, аолимпиадақәа зыҗерыла-зырхәыз, аҗааҗараҗәа иалҗыз Очамчыратәи, Аҗәатәи, Калдахәаратәи аинтернатқәа раазамҗаҗәеи, Аҗсны еҗырт араионқәа рҗынтәи аш-колхәыцқәеи.

Аҗснытәи аҗаҗәа Москваҗа рҗара, Кремльтәи аҗсаз ралархәара еиҗенакааит Аҗсны Ахәынҗқарра Аҗареи аҗҗарадырреи рминистрра.

Москватәи аҗсаз хада иаҗааз 5-нызқьҗык ахәаҗшҗәа қәыҗшҗәа ирхыҗхьазалаз Аҗснытәи ахәыцқәа ргәы хыҗхыҗуа иззыҗшыз ақәгы-лара рбаанза, изланахалаз алакә тәылаҗы рҗазара аарҗшразы алша-ра рыман. Кремльтәи Ахан аҗны хҗаҗәа еҗырт амилаҗқәа иаарылу-каартә рҗазара аадырҗшит. Кәараҗхелиа Александр – Бомборатәи ашкол аҗаҗы, Анқәаб Ариана – Аҗәатәи ашкол аҗаҗы, Лепсаиа Диана – Очамчыратәи аинтернат аҗаҗы инарыҗзеит аҗсуа кәашара. Қәҗиара-латәи рықәгыларазы иалкаан иранаршьеит ахәҗыртә шәкәы.

Аныхәа хадаҗы ахәыцқәа рыблала ирбеит Аҗаа Бабадуи Аҗыҗхәи злахәыз амузыкатә-театртә қәгылара «Ашықәсҗыцтәи аеҗәа» захьзыз. Анашанатә лакә иалахәхаз Кремльтәи асасҗәа хәыцқәа Аҗаа Баба-ду ирзишеит ахамҗақәа. Ақәгылара ашьтахь, ахәыцқәа Измаиловтәи

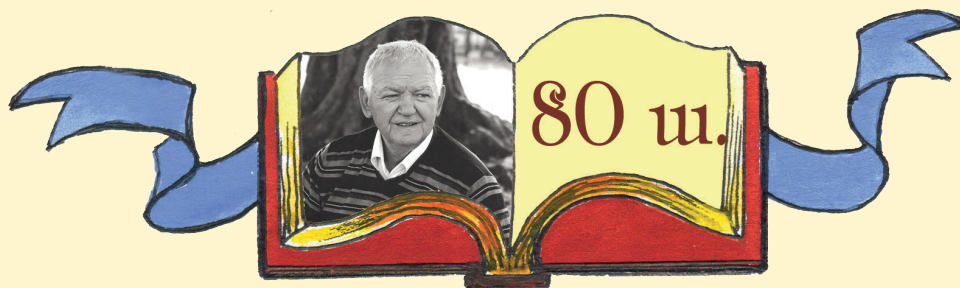

апарк акны аныкэарақеа рзеиҫкаан. Уаҫа изтааз аймбир иалхны ахаа аҫатцаразы «иалкаау аҫаза» (мастер класс) акны рхы ҫыршэеит, рнапала иҫартцаз ахаа ҫамтас ирыртеит.

Ахтнықалақь аҫтэи рныкэарақеа ргэы итнымцэо, даеа знык ара ргэы ахэо, аныхэатэ гэалақазаара рыманы Аҫсныҫа ихынхэит аҫаҫцэа.

***Нонна Кэарҫиа,
айаҫцэа ргэыиҫ анапхгаҫы***

Аңсуа литератури а наукеи ирзааңсахыу, ауаажаларратә усзууы, апоет-академик, аиңа-гау, Аңсны жәлар рпоет Мушьни Лашәриа сынтәа 80 ааңынра дырғылоит. Дырғылоит, ажәуан заңәашыу реиканраз арәиаратә гәахәара иманы, бызшәа раңәала еилоу асимфониа абжыи хаа еипш хгәатца итыуауа хбызшәа алшарақәа рдышәаразы.

Аңазара аеы доуған иақәтәу, заңәрагыи зымпыцманшәалоу аңаза ду цшыиңажәатәи иаа-цын шәтышра даазлагылаз идныхәало, аңсуа хыибәари хжурнал «Амцабз» аредакциа аматц азы-зуеи гәык-цсыкала хидныхәалоит хәрәиауы, аңсуа ажәа алшарақәа рзыргарафәи агәабзиареи, агәамчи, анархеи имазарц.

Мушьни Лашәриа,

Аңсны жәлар рпоет

АБИРАҚҚӘА

Аңсынтәыла абираққәа –

Ханацәа ирсыз!

Ргарашәа иациз!

Рнапы разқәа зхыисыз!

Аңсынтәыла абираққәа

азгәышыуамызт ахәа –

Сахыак рнылашо ирнын –

Амафә!..

...Уеибамган, утымкыан

Ақәылау ихәа,

Иануп аңсуа ибираққәа Амафә!

Згәашәафә иахдыло –

Хгәашә узаркым,

Абар хә хнапаца –

Абцъар акым! –

Еизыразызааит –

Ауаа рнапқәа!

Еизыразызааит

Ауаа рыгәқәа!

...Хабациагь, мап,

Иқәылауцәазамызт,

Мшын нырцә, ахара,

Рымқәқәа гамызт...

Амқәқәа уахыиңтә

хә хашка иеихон,

Аңсуа –

Иан Иңсадгыи ихьчон.

Абыкыибжь цәаа-цәаауан –

Гәақран атәылаз!

Абыкыбжь рыцхьон
Ацсуаа лассы-ласс!
Абцъар ааныркылон
Аишьцэа-гламкэа,
Ахауаф изсон
Ацсынтэыла абираккэа!

Ацсынтэыла абираккэа –
Ханацэа ирсыз!
Ргарашэа иациз!
Рнапы разкэа зхысыз!
Ацсынтэыла абираккэа
азгэышыуамызт ахэа –
Сахьак рнылашо ирнын –
Амафэа!..

* * *

Ахьз-ацша шэымазааит –
Хбираккэа цхьа изгоз,
Ацшқа икыкахш ицэмырзкэа дзыхьчоз!

Шэынаур цшыакэа –
Хацуп хара.
Иакэым ишэзыркыз ахатцашэа цсра!

Бныхэазааит Ан –
Афырхацэа зыхшаз,
Быцсадгьыл ацеицэа рыла блашаз!

Хаштра шэыкэымзааит –
Хбираккэа цхьа изгоз,

Амкэылкэа раан –
Мрацас иахзыцхоз!

Абицаракэа шэымца
мыцэо ирзакуп,
Ацсынтэыла назаза
Шэныхэафэа акуп!..

Сшэызатэуп,
Сшэыкэыхшоуп –
Зтэыла иацхаз,
Акэылаф-хабаба
Згэаг изынхаз!..

Хаштра шэыкэымзааит –
Хбираккэа цхьа изгоз!
Хацсадгьыл ахэаакэа –
Зыцс еипш изыхьчоз!

Шэиатцэахэ кыдуп –
Зиатцэ ташэаз!
Зхатцара – зхатцараз,
Зажэагь – ажэаз!..

Шыыжь шэацшь бахэацшь
Ианафэацхо –
Шэымра-шэфырхатцароуп
Хара иахзыцхо!

**Аќәәтәи 14-тәи абжьаратә школ аҕы аҕсуа бызшәа амчыбжь аан
9 акласс аҕаҕцәа имҕаҕыргаз аусхкы**

Хара хашкол урыс школуп. Ара аҕара рҕоит аҕсуаа, аурысцәа, аерманцәа ухәа убас иҕеҕы. Хара зегьы хәәнқәа рҕы аҕсшәа хәхәзом. Арахь иахҕарц хҕахуп. Иахдыруа зегьы ашкол аҕоуп иахьахҕаз. Аҕсуа бызшәа амчыбжь аан ихәзбеит ххала аҕсышәала аурук мҕаҕахҕарц. Рҕаҕыс далаххит Арина Кошлиан. Уи ажәак урысшәала иаламҕакәа аурук аҕыхәанза имҕаҕылгеит. Хәргьы аҕсышәала лызцаарақәа зегьы рҕак хәхҕдон.

Ариана Ҙарҕха

Хәурук атема

Хара хәурук атема иахьзын «Хәаҕсадгьыл Аҕсны». Аҕаҕцәа ибзианы рҕазыкарҕеит. Хәрҕаҕы ихәлҕоз азҕаарақәа зегьы рҕак аҕсышәала ихәхҕдон, Аҕсны ахсаалеи еиуеиҕшым асахьақәеи ххы иархәаны. Хәыза Арина Кошлиан аҕсуа бызшәа аурук ибзианы, аинтерес аҕаны имҕаҕылгеит. Сара сгәанагарала, ас еиҕш имҕаҕгаз аурук абызшәазы адырра бзиақәа хнаҕеит.

Иана Гатковскаиа

Алмас Кәыҕниа,
Л. Кәыҕниа ихьз зху Аҕаратәи
абжьаратә школ аҕаҕы

Хбызшәа

Аҕсуа ибызшәа, уи лашароуп,
Аҕсуа ибызшәа, уи цароуп.
Ирхәоит Аҕсуара ҕадароуп,
Аҕсуара цхьацароуп.

Хәахәууп, хдагәоуп, уи анымго,
Ихәлшәазом аҕиара.
Хәҕоу ибааит убызшәа узымхәо,
Даара иуцәыцәгьоуп анхара.

Саб ицъынцъ

Сара жѣаха шықѣса
схыцует. Хылцшьтрала
сацсыуоп, саб Търкѣ-
тѣлантѣи зыцсадгыл
ахь ихынхѣыз дреиуан.
Ааигѣа машѣырла дѣахеит.

Сара сахѣшьеи сашъеи еитѣбацѣоуп, сара соуп
аѣната ацшѣма хѣа санггы шыта дзыкѣгѣыгуа.
Даара исцѣыхъанѣоуп саб избихѣ ахѣара,
дѣахеижѣтеи уахггы-ѣынггы сгѣы дѣоуп,
дыгѣхъаазгоит.

Сара издыруеит саб ицъынцъ Ацсны
шакѣу, уи сгѣы аладууп, арахъ аара дахъахъз
сеигѣырѣоит. Издыруеит шыта уаха Ацсны
хшацѣымзуа, сабггы ицсы ыкѣын ара.

Сара сабггы сыцсадгылггы рѣацхъа
исхѣоит, саб ицсадгыл агѣыбылра иситѣз
еицакра шақѣым. Ара икѣуп са сыцсы!

Беқыр Ешба, Гагратѣи алиѣеи-интернат
7-тѣи акласс аѣафы

Афырхатѣара сшазыкоу

Уѣыза ашѣартара дѣагылазар,
ухы уамеигзакѣа уицхраарц ахѣ-
ѣоуп. Аидара хъанѣа дѣацаланы ауаѣы
амѣа даныланы дѣозар, умаашъакѣа
уицхраароуп. Ауаѣы бырг дышкахѣз
убазар, инапы кны, дыргыланы иѣ-
нынза днаскъоугароуп. Зыуаажѣлар
хѣтыр рыкѣызѣо, еикѣзырхо, уи
дфырхатѣоуп хѣа дыпхъазоуп.

Леон Цлиа,
Б. Шынкѣба ихъз зху
Акѣатѣи абжъаратѣ
школ №1 аѣафы

Ашықѣс ѣыц

Азын сыда ицшззам,
Ашықѣс ѣыцаз асы ыказам.
Сара аѣѣара стѣхзам,
Сахѣшьа еитѣыбггы дыцѣазам.
Даду иааира хѣзыцшуп,
Ахамѣакѣа хѣѣеиламгарц.
Са сызихѣаз даѣеакуп,
Сихѣоит, Даду, иахъеилиргарц!

Ешсоу Цнариа,
Д. Гѣлиа ихъз зху Акѣатѣи абжъаратѣ
школ №4 аѣафы

Валентин Кәәғәаниа

Ҳаҗхьазап!

Шәааи, афызцәа, ҳаҗхьазап,
Ҳаҗхьа инеиуа ҳнарыхьзап!

Уф, уеиха – акы, фба,
Абга шәеит, ажьа анаба!

Акы иацутар акы,
Иахәои арбағь? – «Крыкы-кы-ы!»

Жәа-нацәкьарак, ф-напык,
Цис иакызаап ҳәынаҗык.

Арцу «цицу» канатцеит,
Кәтык натәан хы-кәтаҗьк аҗеит.

Фаха-фымш иауан ақәа,
Ақәа иеишуан алақәа.

Фына-фына, фынтә фба,
Цшьынтә исаахеит алаба.

Иҗалеит асаат ааба,
Ацәа иалцит аласба.

Иаҗахузеи? Ам-хыжь-хыжь –
Хынтә ижәу, изу акәтыжь.

Ғашәа уоурц, уф, ушьтхыс,
Фынтә укылпшны, хынтә ухыс!

Ахра, Хьыма, Хьтцыс, Махаз,
Шәеилахазаргь шәеилахаз, –

Аҗхьазашьа, шәааи, иаҗцап,
Ҳаҗхьа инеиуа раҗхьа ҳцап!

Ажьа шкәакәа

Ци-ци, кәа-кәа, ци-ци, кәа-кәа,
Абна илҗеит ажьа шкәакәа.

Асы леиуан пала-пала,
Цьоук шәарыцауан лабала.

«Чабракаршә» ихәмаруан аҗьма,
Ашьышь, амшә, ацыҗ, ақәыҗьма.

Атрым-атрым, уф, ушьтасла,
Ушьтәхь иааиуа ибҗа унасла!

Ғада хәычык аидара ақәын,
Уи ахьцоз тацаагара ақәын.

Унан, унан, ци-ци-кәа-кәа,
Пҗхьыс даазгода? Ажьа шкәакәа!

Исызгәкыоу сахьақәак

Ашҗағ ашәишәи җырбоит,
Абат амрағ аҗарбоит.

Амҗырқәарағы амғы
Иқәтәан иазәзәоит Цис ағы.

Аху-хухәа ишуеит лак,
Кәтык каркаруеит ианцалак.

Тынч ахкаарағ ихәуеит ажә,
Уажә аабыкыоуп азы анажә.

Атла иҗахаз азынтәә,
Нак иҗшәеит агәы анықтәә.

Арбағ җырбо ишықәтәаз қдык,
Итқьеит, иоуа иашытоуп кәтык.

«Кәарт-кәарт-кәарт» ахәоит ақәарт,
Акәңар иацу ирахартә.

Аматурта дыоноуп сан,
Ихьарчаруеит латәца, лсаан.

Аишәа иқәлахьеит ахьшы –
Ахәсхәа, ацыца, аңымшыы.

Акәастҗамца абонатцы,
«Кьат-кьат» амшуп лыхьурзы,

Лыкәңьал акәзар – «хәар-хәар-хәар»,
Цәгьа избом ақәыд снахәар.

Сңынтца итәсуеит ахыңсыхь,
Иаагатәыми Бзана азыхь.

Ахьхьа-хьхьахәа ицонатцы,
Мазак ацоуп уи азы.

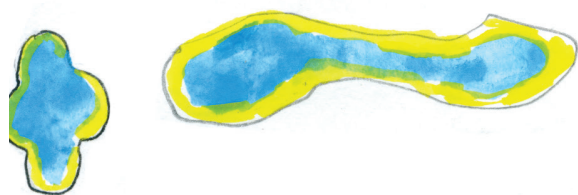
Аатра итәтәоуп хла ду,
Аоымсаг лцоит санду.

Уажәоуп сылаңш аназца –
Еицақьуа итәуп аца.

Игәыңшаа-хыңшаауеит уажәшьта,
Амхы зтыгоу ахәыста.

Цлақәак қхәақәала итаҳәхәоуп,
Ибырфынхаз рыхцәы хәоуп.

Ажәоан хырқьауеит цстхәақәак,
Агәы итоуп илеирц қәак.

Абагыр

Адгьыл умбо асы шытан,
Уафы изымычхартэ ихьтан.

Иафазошэа амаахыр,
Махэык иаакэтэеит абагыр.

Уабаанагеи, уара ацыс?
Ишоухэара, уара уныс:

Уацэыбналама ахьшыыцба,
Ацалакьафэ уанаба?

Ичыхэчихэуама упыц,
Изафэушыуазеи ушыацхыц?

Ихьтакызар ушыапкэа?
Иусыркып снаптарцакэа?

Упыц залушыуеи ухэы?
Уадхалеитеи уи мыцхэы.

Убга уафома, абагыр?
Амахэ ала иааубыгыр...

Ицэгьоуп азын ахыцша,
Иусташан ахэаша...

Абри шысхэыцуаз, иара
Нак иныкэпраа ицеит цыара.

Уцэ уаргыы!

Шыышь-наани, сыхьзыркы,
Суэхэоит ублакэа аркы!
Ацых ашыапышытыбжь гоит,
Апъхыз бзиа узаанагоит.

Ипхьарылоит шыта ацсаатэ,
Иаамтоуп, уахэацши асаат!
Ацла икэлеит акэыткэа,
Ицеит ачыкьрахь ажыакэа.
Ртыфэра италеит абга, амшэ,
Алатрафэи ицэоуп Дамшэ.

Ихырсысуеит амзафэ –
Иеипшуп ихэахэаз ахэа.
Зегь шарзызоз ахыцша,
Еикэтэеит имтэазоз ацша.

Ихарахацшуеит аты,
Уажэоуп аблакэа аныхты.
Ицэоуп бабаду, нанду,
Ицэоуп Мулиа цатца ду.
Шыышь-наани, уанаани,
Хэыхэ-наани, уанаани.

Аецэ рыбацкэа цаауеит,
Уатцэтэи амш уатцэы иаауеит.
Дгароуп соупшэыл, ахэычы,
Дагоит ацэа хэыц-хэычы.

Хааигэа дыкам Цэаблакы,
Ицэаз иоуеит аразкы.
Артцу ицэырнагеит ашэак,
Уи иузацдарым ажэак.
Цэамтхаа ранашьоуп зегьы,
Сыхазына, уцэ уаргыы!

АЧЫҚЬМАЦЫА АМАЗА ААЗЫРТЫЗ

Ахэынтқарратэ акэашаратэ анасамбль «Кавказ» аҕны иеиҕеауу ахореографиатэ хэыцтэы студиа «Кавказ» акэашацэа қэыпшцэа иаххысыз ашықэс антэамтазы Санкт-Петербург имѡаҕгаз амилатэ культурақэа Урыстэылазегьтэи рконкурс-фестиваль «Амалахиттэ чықьмацья» иалахэын.

Фышықэса инеиҳаны аус зуа ари астудиа акэашацэа Аҕсны антытц раҕхьаза акэын ас еипш зтакы ҳаракыз аконкурс рхы аналадырхэуаз. Акыраамта аеазыҕацарақэа шымѡаҕыргозгыы, урт разыҕацэацэаҕыы даргыы акыр иацэшэон ас амѡа хара зцыз аҕышэаратэ қэгылара. Фышықэса инаркны жэаха шықэса рҕынза зхытцуаз ѡажэи жэафѡык акэашацэа рықэгылара ажиури иалахэыз реипш ахэапшцэаҕыы аршанхеит. Уи азы шаҳатра аует аҕхьахэ хада «Гран-При» ахьранаршьаз.

– Хашрықэымгэыҕуаз ала рхы бзиан иаадырцшит ҳакэашацэа хэыцқэа, урт ирныруан дара зхатарнакыз ансамбль «Кавказ» ахьз ҳаракы. Оумашэа иубартэ иҕалеит ахэыцқэа рықэрақэа ирхыхэҳэаны реахьдырҕэышуаз, – лхэеит астудиа анапхгаѡы Тамила Цыалаҕониа, лхаҕаҕыы ицьяшьо.

Аҕснытэи акэашацэа хэыцқэа аконкурстэ-фестиваль аҕны инарыгзеит ѡ-кэашарак: аҕсуа кэашареи ауаҕс кэашареи.

Ачықьмацья амаза аазыртыз Аҕснытэи артистцэа хэыцқэа раҕхьазатэи рықэҕиарақэа агэра удыргоит акырынтэ хашдырҕэыргэо азы. Уи агэра ргоит астудиа «Кавказ» аҕны урт азыҕазцо Аҕсны зеаҕсазтэыз артистцэа Тэмыр Аргэыни Тамила Цыалаҕониеи.

Мѡамш, ахэыцтэы студиа «Кавказ»!

АҶАДА АЦӘА

Алакә

Излархәо ала, дықан даара згәы разыз хәынтқарк, дагыман уи пқхәыс хазынак. Дрыман урт пқа затцәык, пшра-сахьала дейбытаны, ахшыџ аганахьалагы аилыццатцәкьа ззырхәоз лакәын. Ахәынтқар-рафны аусқәа зегьы маншәаланы ицон, рөыназзырклакгы рымпыца-маншәалахон, изыргәамтуаз акгы ыкамызт. Ахәынтқар иман уамашәа иубашаз Ҷада ссирк. Есышыжь уи ахьтәаз иаашьтырхуан ахьтәы ца-раҶырпы!

Аамта ықәха ицон, хьаа-баа ацымкәа, аха ус иаалырфкьаны арыцқара калейт. Иаалықәшәаны дыцсит ахәынтқарпқхәыс. Лыцсымтаз ахәынтқар дааипхьан, лыцстазаара даналцлак, дук хара имгакәа, пқхәыс дааигарц диҳәейт. Уи цъара акала лара длеицәамзар акәын.

Ахәынтқар ипқа лан лааста хараза дейгын: дыпцшзан, уамашәа деинаалан. Убри азы акәу, – икамло икоузеи ари адунеи афны, – агәы-рәа зхы зықәыжьны иартәаз ахәынтқар ипқа затцә пқхәысс дааигарц иакәикит.

Иќататәузеи, нас, шыта араќа? Аќха иныќәыршәны дзаазхыз лќны днеит, илабжьылго еилылкаарц лтахны.

Уи дзызнеиз акраамта дхәыцуа дтәан, нас даалќяны априincessa ус налалхәеит:

– Ахәынтқар бихәа еиуеицшым атққәа хқа битарц – акы жәғангәыцшшәыланы, акы амза асахья аманы, ахқатәи аецәақәа иреицшны. Ус иќоу атққәа изыцшаараны дыќазам ахәынтқар, цсыхәагы иоузом изқәикыз мап ацәимкыр ада.

Атыцқа дзаазхыз ишылхәаз еицш дныќәеит. Аха абар агәырџа – ахәынтқар дзышьтаз атққәа ицшааит. џацхья иныќәыршәны дзаазхыз лќны дынкылсит атыцқа, дагылазцааит шыта исыцсыхәоузеи, иќаста-рызеи хәа. «Баб ахьтәы царафырп изаазго, дзыцәнымхо иеада ацәа бахәа», – абас лабжьылгоит дзаазхыз. Аќха абри лгәахәарагы наигзоит ахәынтқар. Араќагы исзамузар, схы ацырызгоит хәа, аџнынтә дыкәтырц иақәылкуеит. Уаџ дизымдырырц арацәа лфартатаны, аеада ацәа налхарцаны, лхы ахынахаз лфыналхеит.

Абас, аеада ацәа лхарцаны, дкарауараха амџақәа дшырныз, акрызкыз нхацәак рыџны днадгылеит. Уаха злоу ицсра убеит хәа дыќамыз, дахьнеиз матцуџыс дрыдыркыларц дрыхәеит. Убри аены инаркны амитә иақәшәаз атыцқа лхы даамџаха рыматц луан дзыднагалаз: илцәыхьантацәаз, лхы иацәалымшьашаз аусқәа дырфын.

Ус иааит араќа иззыцшыз аныхәа.

Аныхәақәа раан ишацу еицш, дыцшзаќәаќәараза лееилалхәеит-лееилалцеит атыцқа. Жәған-

гәыпшшәыла еибығаз лытқы да-
гәылпқаауа даацәырцит.

Убри аамтазы дөырба-өырбо
дымқасны дцон ахәынтқар иңа. Азба
дакызаарын, арахь даамқахыцит.
Абрақоуп иахьяаикәшәаз иарей
ларей. Арқыс иибаз длыршанхеит
– ажәала еиғахәашья амамыт уи
лыпшра-лсахья!

Абра иқоу дызустада, илхузеи-
илтыхәоузеи хәа данцаа, гмыгк
дхалоуп аеада ацәа лхарцаны, лфә
зәзәам, лхы хәам хәа наиатаркит.

Дхынхәит апринц ахтынрахыи.
Аха уаха дааихамыштзеит дназхыпшыз
атыпқа. Дычмазақханы дахьнышьталаз
дышьтахеит, дызбоз рнапгы инанитеит:

– Аеада ацәа зхарцоу ауақы дылзышәышьт, абра
дааины ачашә сзықалтаанза сыбзиахараны сықазам.

Ишихәаз еиңш инықәеит. Уи дахьяаргаз ачашә изылзит. Амажәа
анылқәахауаз лнацәкыс амацәаз ахшәаны акарақәа инкашәеит.

Ашьтахь ари амацәаз ипшааит апринц, иғаацәагы ирейхәеит абри
амацәаз знацәа иақәшәо лыда пхәысс даеазәы дшааимго.

Апринц абри дахьдырхәырц акраамта иацәажәон, аха иара иихәаз
ақны дықан, дахықомызт. Амацәаз знацәа иақәшәоз илышьталеит. Шақа
иңьаршьазей, иагырцәымығхазей ахәынтқар ипхәыси иарей амацәаз
аеада ацәа зхарқаз затқык ишылнаалаз анеилыркаа! Аха атыпқа ил-
харқаз аеада ацәа анаалхылх, ирбеит уи дызгәылпқоз атқы, иагыаа-
шанхеит.

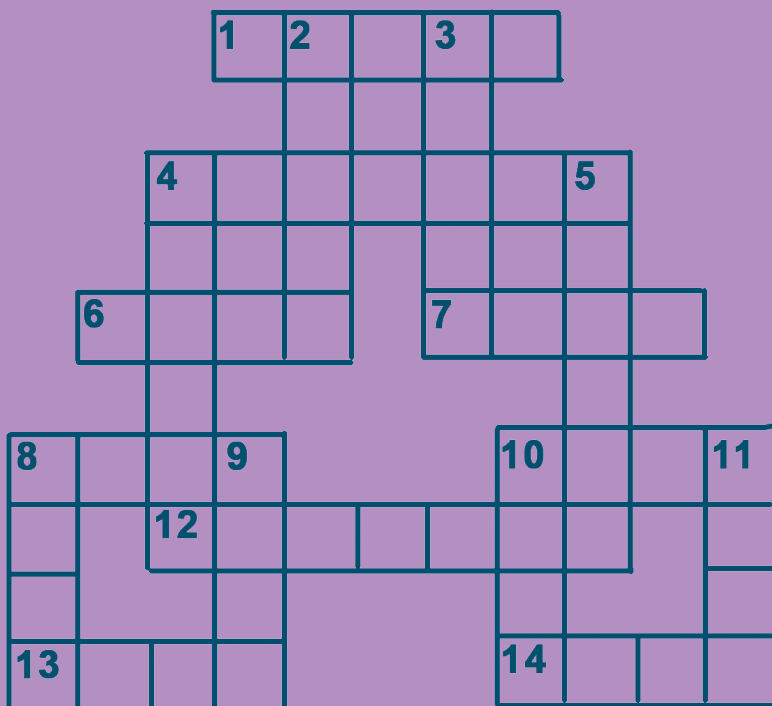
Ачара ду рзыруит. Уи аахыс урт насып ду рыманы еицынхоит.

Ахореографиатә хәйчтәы студиа
«Кавказ» акәшацәа қәыпшцәа

Ажәеиҥда

Армарахьтә аргъарахь: 1. Ашықәс ҧыц иаздырхио. 4. Сима дызѳу ус... 6. Гыгшәыгуп. 7. Жәлоуп. 8. Ашәапыѳаң иеиуоуп. 10. Уаб ... – ихәеит, Мас даагәан. 12. Атрактор ацәа-гәага, ... рыла еиқәшәоуп. 13. Шь. Цкадуа ипиеса афырхатца. 14. 1992–1993 шш. рзы итадырхаз азгаб хәыцы.

Хыхьынтә цәка: 2. Д. Гәлиа иажәабжык аҥны адәыгба иахәозшәа иахауаз ажәакәа руак. 3. Ахәышҭарааҧы ахәыблы зшәуа. 4. Иааиз асас ... ҳаилаирхеит. 5. Ал. Гогәуа ифымҭак афырҭхәызба лыхьз. 8. Планетоуп. 9. Урыстәыла аестрадатә шәахәаады. 10. Даут ацгәы ааңыҥа ... иҭахын. 11. Ахьызцынхәра.

Аҭаккаа: ҭаҭа, аҭак, аҭи, аҭни, сара, иҭар, Манаа, Аҭсу, уаҭадым, Криа, аҭаҭа, аҭра, уамаа, Аҭоу, аҭсаз, Рада.

АМЦАБЗ

№1, 2018

АРЕДАҚТОР ХАДА ИННА АҤАШЦХА

Аредақиаҭә еилазаара:

Е. Ажыба (аредақтор хада лхатыпуаа, аҭакзыҭхькәу амазаныкәгаа),

А. Гогәуа, Гә. Кәыҭниаҭха,

В. Цәыҭба (асахь. редақтор),

Н. Кәыҭниа (акәша аредақтор).

Компиутерла еиқәлыршәеит С. Сазба,

акьыҭхьаы Н. Кәарҭиаҭха.

Акорреқтор Ц. Киутцха.

Ажурнал сахьала еикәиришәеит

В. Цәыҭба

Аредақиа аҭызтыҭ: 384900. Акәа ак.,

Ажәанба им., 9. Ател: 226-25-52

Амцабз (Пламя)

Детский журнал Союза писателей Абхазии.

Выходит один раз в 2 месяца.

Адрес редакции: 384900, г. Сухум.

ул. Званба, 9. Тел.: 226-25-52

Отпечатано ЗАО «Арашь»

г. Сухум, ул. Эшба, 168

Акьыҭхьыртахь ирыҭоуп:

Аформат 60/84 1/8.

Аофсет кьыҭхь хкы 1, 86 кь.бгыш.

Атираж 4000.

Аҧаҭаҭка

Икьыҭхьуп ИАЕ «Арашь» аҥны

Иҭыҭуеит 1957 ш., лаҭара (май) мза аахьы